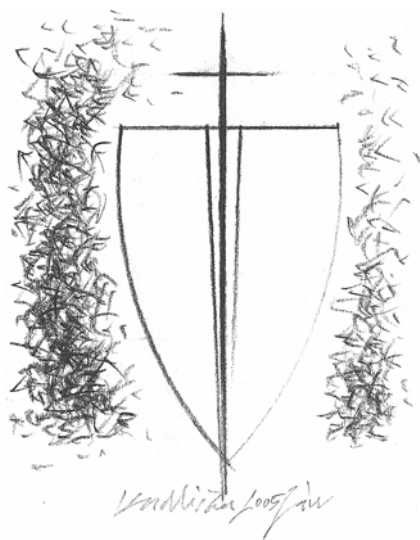

Záver

Predstavili sme len základ čnosti spravodlivosti. Je to však výzva. Boh nás oslovuje a predstavuje, čo právom od nás žiada.

17 ČNOSŤ MRAVNEJ SILY

Úvod²⁸⁰

Kresťanský život nie je iba akýmsi hovením si v sladkom spojení s Bohom, ale je to aj námaha, práca spojená so sebazdokonaľovaním a zušľachtovaním nášho vnútra, ktoré má nadobúdať čoraz lepšie kvality. Je to však spojené s námahou a sebazaprením. Tento tuhý boj so sebou samým by sme neboli schopní viesť, keby sme nemali silu bojovať a vytrvať na ceste dokonalosti. Inokedy sme zase vyzvaní priniesť svedectvo o svojej viere pred ľuďmi, kde nám opäť pomáha vnútorná dispozícia, čnosť, ktorá nás uschopňuje byť pevnými vo svojej viere. Táto čnosť sa nazýva čnosť mravnej sily a z ľudských čností patrí medzi najzákladnejšie, pretože ani na jednej čnosti by sme bez nej neboli schopní pracovať a ani si zachovať už nadobudnuté čnosti. Je to čnosť, ktorá je potrebná pre všetkých. Ako pre kresťansky žijúceho laika, tak i pre zasvätenú osobu, pre začínajúceho na ceste v dokonalosti, ako aj pre tých, ktorí sú už pri cielei svojej cesty.

17.1 O čnosti všeobecne

Každý kresťan túžiaci po dokonalosti a po spoločenstve s Bohom túži konať dobro. Túži, aby všetko jeho konanie bolo v súlade s Božím zákonom a Božou múdrosťou. Na dosahovanie tohoto cieľa mu slúžia sviatosti a modlitba. Skrze ne prúdia na človeka Božie milosti. Avšak človek ich dokáže plne využiť len vtedy, ak je v stave uzobranosti a pokoja. No akonáhle sa dostane do víru

²⁸⁰ Porov.: BISÁK, A.: Seminárna práca. Spišská Kapitula : 2004.

života, akonáhle sa ozve prirodzenosť človeka so svojou žiadostivosťou a pýchou, človek veľmi rýchlo stráca kontakt s duchovnom, a tak stráca aj možnosť rastu v dokonalosti a posväcovaní sa. Človek teda potrebuje vo svojom živote niečo, čo by mu pomohlo automaticky sa rozhodnúť pre dobro a tým aj lepšie spolupracovať s Božími milosťami.

Touto pomocou sú čnosti. Podľa Katechizmu Katolíckej cirkvi sú čnosti trvalé dispozície robiť dobro, ktoré nielen človekovi umožňujú konať dobré skutky, ale aj dávať zo seba to najlepšie (porov. KKC 1803).

Príslovie hovorí: „Zvyk je železná košeľa“. A tak podobne by sa dali chápať aj čnosti. Ako neresti sú zlozvyky, ktoré prešli už v nekontrolovateľnosť, tak aj čnosti sú dobrými zvykmi, ktoré už človek vykonáva samozrejme, automaticky a s minimálnym uvedomením.

Čnosti všeobecne rozdeľujeme na ľudské a božské.

Ľudské nadobúdame výchovou, vedomými a dobrovoľnými činmi a vytrvalosťou v neprestajne obnovovanom úsilí. Tieto potom očisťuje a povznáša Božia milosť. S Božou pomocou stvárnjú charakter a robia konanie dobra ľahkým. Čnostný človek je šťastný, keď ich praktizuje (porov. KKC 1810).

Božské alebo teologálne čnosti usposobujú človeka, aby mohol mať účasť na Božej prirodzenosti a robia schopnými žiť vo vzťahu s Najsvätejšou Trojicou. Ich pôvodcom, dôvodom a predmetom je Boh. Sú základom morálneho konania kresťana. Stvárnjú a oživujú všetky morálne čnosti. Boh ich vlieva veriacim do duše, aby sa stali schopnými konať ako jeho deti a zaslúžili si večný život. Sú zárukou prítomnosti a pôsobenia Ducha Svätého v schopnostiach človeka. Rozoznávame tri božské čnosti: viera, nádej a láska (porov. KKC 1812, 1813). Nadprirodzené čnosti neničia prirodzené čnosti, ale ich zdokonaľujú, podobne ako milosť nepotláča prirodzenosť, ale ju zdokonaľuje.²⁸¹

Aj keď sú božské čnosti vznešenejšie a dokonalejšie ako ľudské, predsa len majú aj tie veľký význam pre kresťanskú formáciu a život. Pestovanie týchto čností pozdvihujú našu ľudskú prirodzenosť, ktorá sa potom môže ďalej zdokonaľovať pomocou božských čností.

Pri ľudských čnostiach rozoznávame štyri základné čnosti, ku ktorým sa pripájajú ostatné. Sú to:

Rozvážnosť – riadi ostatné čnosti a pomáha rozumu rozoznávať dobro a voliť si prostriedky na jeho vykonávanie (porov. KKC 1806).

Spravodlivosť – spočíva v stálej a pevnej vôli dať Bohu a blížnemu to, čo mu patrí (porov. KKC 1807).

Mravná sila – zabezpečuje nepoddajnosť v ťažkostiach a vytrvalosť v úsilí o dobro (porov. KKC 1808).

²⁸¹ Porov.: GAZZERA, A., LEONELLI, A.: *V jeho šlapajach*. Rím : Grafická škola Pia XI., 1982, s. 297.

Miernosť – zmierňuje prítlačivosť rozkoší a dáva rovnováhu pri používaní stvorených dobier (porov. KKC 1809).

17.2 Čnosť mravnej sily

V každej dobe máme dostatok Kristových svedkov, ktorí neohrozene vyjadrujú svoju vieru a ktorí zároveň oplývajú mnohými čnosťami. To je práve znak čnosti mravnej sily. Čnosti, ktorá na jednej strane zabezpečuje nepoddajnosť a útok v ťažkostiach a nebezpečenstvách, a zároveň poskytuje vytrvalosť v úsilí o dobro alebo pri odmietaní zla.²⁸² Je potrebná v každej životnej situácii, v každom stave i veku. Potrebujeme ju v bežnom živote, ale aj pri výnimočných chvíľach a vo veľkom vypätí.

Pomáha nám vyhybať sa dvom krajnostiam. Zoženštilosti a zmäkčilosti na jednej a hrubosti a nevzdelanosti na strane druhej. Pri prekonávaní strachu zase zbabelosti na jednej a opovážlivosti na druhej strane.²⁸³

Čnosť mravnej sily dáva schopnosť premáhať strach, a to aj strach zo smrti, čeliť skúškam a prenasledovaniám. Robí človeka schopným ísť až tak ďaleko, že sa zriekne vlastného života a obetuje ho na obranu spravodlivej veci.

17.3 Aspekty mravnej sily

Zmužilosť alebo mravná sila je morálna čnosť, ktorá sa vyznačuje vo viacerých aspektoch.²⁸⁴

1. *Pri vyznaní viery pred nepriateľmi.* História Cirkvi nám podáva celý rad mučeníkov, ktorí neohrozene vyjadrili svoje presvedčenie obetou vlastného života. Na čele tohoto radu je Kristus, ktorý ako náš Vodca, nám dáva príklad, ako sa zachovať v takejto situácii. No nebol by to schopný vykonať sám, ale Duch Svätý ho posilňoval na jeho ceste. Ako hovorí aj pápež Ján Pavol II.: „Mučeníctvo je osobitný dar Ducha Svätého. Je to dar pre celú Cirkev.“²⁸⁵

2. *Pri vyznávaní viery medzi priateľmi a blízkymi.* Zo skúseností vieme, že je to mnohokrát ťažšie, ako v prvom prípade. Uštipačné poznámky a výsmech blízkych zraňujú, a preto sa im snažíme vyhnúť. Tu nám ide Ježiš znovu príkladom, keď dopustil, aby ho opustili aj jeho najbližší, ak sa nemal zrieknuť svojho poslania. Napríklad pri svojom učení o Eucharistii (porov. Jn 6,66–67), alebo pri návšteve rodákov v Nazarete (porov. Lk 4,16–30).

²⁸² Porov.: GAZZERA, A., LEONELLI, A.: *V jeho šlapajach*. Rím : Grafická škola Pia XI., 1982, s. 359.

²⁸³ Porov.: JÁN PAVOL II.: *Odpoveď je vo vetre*. Bratislava : Nové mesto, 1998, s. 71.

²⁸⁴ Porov.: GAZZERA, A., LEONELLI, A.: *V jeho šlapajach*. 1982, s. 360.

²⁸⁵ JÁN PAVOL II.: *Odpoveď je vo vetre*. 1998, s. 71.

3. *Pri bojuvaní proti zlu v našom okolí.* Či už ide o ochranu nevinných, odhaľovanie zla, alebo ak žijeme v skazenom prostredí a bojujeme, aby sme sa nepoškvrnili.

Podobne ako Kristus, keď napomínal hriešnikov (*porov. Jn 8,7;8,11*), odhaľoval falošnosť predstavených národa (*porov. Mk 12,38*). Svedčí o tom aj fakt, že vyrastal v Nazarete, ktoré bolo známe svojou skazenosťou, ako aj Nátanael vraví: „Môže byť z Nazareta niečo dobré“ (*Jn 1,46*)?

4. *Pri bojoch so samým sebou.* V pokušeniach, slabostiach, duchovnej suchopárnosti, ktoré sa objavujú na našej ceste k dokonalosti. Tieto sú veľmi často príčinou pádov, sklamaní, ustrnutia a niekedy aj zídienia z cesty dokonalosti.

Tu je nevyčerpatelným prameňom posily a zároveň príkladom Ježiš v Getsemanskej záhrade a jeho umieranie na kríži, kde vidíme, ako veľmi musel bojovať so slabosťou ľudskej prirodzenosti.

5. *Posledným aspektom, kde sa prejavuje čnosť mravnej sily, je vytrvalosť a vernosť.* Je potrebná, aby sme mohli vytrvať v našom zdokonaľovaní sa. Bez nej skončí neúspechom aj dielo, ktoré začalo s veľkým nadšením.

Podobne je potrebná aj vytrvalosť vo vernosti. Vernosť v akomkoľvek životnom poslaní a povolání, predovšetkým vo vernosti byť kresťanom. Všetky povolania vyzrievajú práve vernosťou a tá sa zase zdokonaľuje rozličnými skúškami. Bez mravnej sily by sme nevládali vydržať na tejto ceste. Tá nám pomáha, aby sme sa pri neúspechu vzmužili, vzchopili a pokračovali ďalej.

Vernosť a vytrvalosť sú teda úzko spojené s čnosťou mravnej sily. Mal by ju pestovať každý, kto chce byť verný svojmu povolaniu a zároveň túži po spásе, pretože len ten, „kto vytrvá do konca, bude spasený“ (*Mk 13,13*). Ide teda o veľmi dôležitú čnosť, ktorá je nevyhnutná pre každú životnú situáciu.

Mravná sila je teda jednou zo základných čností, z ktorej sa odvíjajú ďalšie čnosti²⁸⁶:

Veľkomyselnosť: ňou sa človek povznáša nad všetko malicherné a dáva prednosť podstatnému pred nepodstatným.

Veľkorysosť: ňou sa človek uspokojí iba vykonávaním skutkov; podporuje k štedrosti.

Trpezlivosť: vyžaduje si veľa duševných síl. Podporuje v znášaní časných bremien v nádeji na ich ukončenie. Jej opakom je skleslosť, beznádejnosť, až zúfalstvo.

Vytrvalosť: pobáda človeka vydržať až do konca. Najvyšším stupňom vytrvalosti je mučeníctvo.

²⁸⁶ Porov.: TONDRA, F.: *Morálna teológia*. Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka Spišská Kapitula – Spišské Podhradie : 1994, s. 247.

17.4 Cvičenie sa v čnosti mravnej sily

Na to, aby sme z čnosti mravnej sily mali úžitok a prinášala ovocie skutkov, je potrebné, aby sme sa v danej čnosti cvičili a posilňovali ju.²⁸⁷

Nemali by sme dôverovať sebe, ale Bohu v hlbokkej pokore a v duchu modlitby.

Máme sa pripraviť na ťažkosti a obrniť sa odvahou.

Nemáme sami vyhľadávať alebo vytvárať ťažké situácie a príležitosti, keď si to nevyžaduje nutnosť alebo skutočné duchovné dobro.

Nezaujímajme postoj večne ufnukaných, ktorých stále niekto prenasleduje, ale odvážne a s jednoduchosťou prekonávajme skúšky; nesužujme sa ťažkosťami, ale so svätou hrdosťou prinášajme Bohu obety, ktorými prispievame k víťazstvu viery.

Čnosť mravnej sily sa bežne chápe aj ako dar Ducha Svätého, a to dar sily. Ako hovorí pápež Ján Pavol II.: „Duch Svätý posilňuje vôľu človeka a uschopňuje človeka premáhať pokušenia, víťaziť v bojoch zvädzaných vnútri i navonok, premáhať moc zla, najmä satana, ako Ježiš vedený Duchom na púšť a viesť život podľa evanjelia.“²⁸⁸ To nám pripomína, že bez Božej milosti by sme neboli schopní napredovať a vzmáhať sa v akejkoľvek čnosti. Preto časté pristupovanie k sviatostiam, spájanie sa s Bohom v modlitbe občerstvuje a posilňuje dušu, aby bola schopná pokračovať v každodennom úsilí o dokonalosť.

Majme za príklad aj našu nebeskú Matku, ktorá dokonale otvorená pôsobeniu Ducha Svätého vlastnila zároveň plnosť všetkých čností, ako výsledok božsko-ludskej spolupráce.

Záver

Čnosti sú neodmysliteľnou súčasťou nielen nášho kresťanského života, ale aj našej bytosti a charakteru. Každá čnosť má svoju funkciu a miesto v stavbe nášho duchovného chrámu. V ňom má svoje nezastupiteľné miesto aj čnosť mravnej sily. Sceluje celú stavbu a pomáha jej obstáť v útokoch zvonka, ale i znútra. Dáva chrámu vyniknúť ako stavbe, a nie ako ruiny. V stavbe, kde prebýva Boh a ktorú posilňuje v jej slabosti svojou milosťou.

²⁸⁷ Porov.: GAZZERA, A., LEONELLI, A.: *V jeho šľapajach*. Rím : Grafická škola Pia XI., 1982, s. 361.

²⁸⁸ JÁN PAVOL II.: *Odpoveď je vo vetre*. Bratislava : Nové mesto, 1998, s. 72.